

9- تغییر و تبدیل مسجد و ملحقات آن

۹- تغییر و تبدیل مسجد و ملحقات آن

تغییر مسجد و ملحقات آن

۶۱۷. عده ای از اهالی به علت نیاز محل به حسینییه و مسجد اقدام بخريد قطعه زمین نموده و به نیت ساخت حسینییه و مسجد وقف نموده و در اختیار اداره اوقاف و امور خیریه قرار دادند، قسمتی از زمین ساخته و اکنون مورد استفاده مردم محل می باشد و قسمتی از زمین که به نام مسجد وقف شده به صورت زمین باقی مانده است آیا شرعاً می توان با تغییر کاربری در زمین مذکور ساختمان دیگری غیر از مسجد بنا کرد؟

جواب: پس از انشاء وقف و تحویل موقوفه به متولی آن هیچ گونه تغییری در آن جایز نیست.

۶۱۸. خواهشمند است جواب شرعی سؤالات ذیل را کتباً در این ورقه مرقوم فرمائید:

آیا در صورت عدم امکان گسترش ساختمان مسجد، می توان مسجد را در محل دیگری غیر از مکان مسجد فعلی بنا نهاد یا خیر؟

جواب: بنا کردن مسجد در محل دیگری منع شرعی ندارد ولی مسجد بنا شده از مسجد بودن خارج نمی شود و تبدیل آن به چیز دیگر جائز نیست.

۶۱۹. قطعه زمینی وقفی در مجاورت مسجد قرار دارد که سال ها است بلااستفاده مانده است و هیچگونه دخل و تصرف معقول و منقول و یا حتی عرفی در آن نمی گردد، خواهشمند است نظر خویش را در مورد تبدیل این زمین موقوفه یا حداقل زیر زمین آن را برای استفاده بهتر از قبیل حوزه علمیه، حسینییه، کتابخانه، محل انجام فعالیت های فرهنگی- ورزشی- و یا منبع درآمد اقتصادی برای مسجد بیان فرمایید.

جواب: با فرض اینکه آن قطعه زمین به عنوان مسجد وقف شده و با نماز خواندن اهالی محل در آنجا به عنوان مسجد به قبض مسجد درآمده و عنوان مسجدیت تحقق پیدا کرده، حکم مسجد بر آن مترتب است، و استفاده های دیگر از آن شرعاً جایز نیست ولی وصل کردن آن به مسجد جنب آن جهت توسعه ی مسجد مانع ندارد.

۶۲۰. زمینی است موقوفه مسجد در زمان جنگ برای حفظ و نظم محل مقداری از آن زمین موقوفه در اختیار پایگاه مقاومت بسیج قرار گرفت که یک اتاق احداث شد و بعداً بدون اجازه تولیت موقوفه در دو طبقه درست شد و در حال حاضر همان زمین برای منفعت مسجد احتیاج است از طرف تولیت تقاضای استرداد زمین مذکور به مسجد می شود، اما پایگاه امتناع می کند لطفاً حکم شرعی و تصرف در آن را مرقوم فرمائید.

جواب: از وقف باید زیر نظر متولی شرعی در جهت وقف استفاده شود، و هرگونه تصرف دیگر جایز نیست و حکم غصب را دارد که موجب ضمان نیز هست.

۶۲۱. خانه ای به مساحت ۱۴۰ مترمربع جنب مسجد نو، برای الحاق به مسجد در هنگام تجدید خریداری گردید. حال بعد از گذشت ۱۴ سال از زمان خرید خانه، مسئولین مسجد تصمیم به بازسازی مسجد گرفته اند، و همچنین می خواهند در جنب مسجد مؤسسات دیگری از قبیل مهد قرآن و پارکینگ عمومی و غیره... احداث نمایند. آیا احداث بناء غیر از مسجد توسط غیر واقف در این خانه که از طرف واقف برای مسجد خریداری گردیده جایز است یا خیر؟

و آیا ثبت خانه ای که برای مسجد خریداری گردیده توسط غیر واقف به عنوان مؤسسه دیگری غیر از مسجد جایز می باشد یا خیر؟

جواب: اگر خانه برای مسجد خریداری شده و وقف شده باید آن را مسجد نمایند، و اگر وقف هم نشده رضایت صاحبان پولی که با آن خانه را خریده اند باید مراعات شود.

تغییر مسجد به پایگاه بسیج و حسینییه

۶۲۲. در مسجدی می توان اتاقی برای پایگاه مقاومت ساخت که از آن برادران عزیز حزب الله در امور پایگاه استفاده کنند؟

جواب: تغییر وقف است و جایز نیست.

۶۲۳. زمینی را مالک وقف مسجد کرده است بعد از خودش وراثت، این قطعه زمین را وقف حسینییه کرده اند آیا حکم مسجد را دارد و یا حکم

جواب: مسجد حسینیه نمی شود، و اگر وقف سابق که بعنوان مسجد شده صحیح و تمام باشد وقف دوم باطل است.

۶۲۴. در جنب مسجد جدید الاحداث مکانی به مساحت حدود ۶۰ متر مربع قرار داشته است که قبل از ساختمان مسجد جدید به عنوان مسجد قدیم محل استفاده قرار داشته است اینک پس از ساخت مسجد جدید که به حمدالله دارای سالنی به مساحت حدود ۴۰۰ متر مربع به نحو خوبی ساخته شده و مورد بهره برداری قرار می گیرد و دیگر نیازی به محل مسجد قدیمی که در گوشه حیاط این مسجد قرار گرفته و به علت قدمت در حال فرسودگی می باشد، نیست و از طرفی دیگر گروه فرهنگی این مسجد جهت فعالیت های فرهنگی از قبیل ایجاد کتابخانه و محل پایگاه مقاومت نیاز به مکان مزبور دارد با توجه به اهمیت فعالیت عزیزان بسیجی و برادران گروه فرهنگی تقاضا دارد اجازه فرمائید که محل مسجد قبلی پس از تخریب از حالت مسجدیت خارج و به عنوان کانون فرهنگی مسجد و پایگاه مقاومت بازسازی و مورد استفاده قرار گیرد.

جواب: تغییر وقف جایز نیست.

تغییر زیر زمین مسجد به امور فرهنگی و کتابخانه

۶۲۵. زمینی جهت ساخت مسجد وقف شده در طراحی جهت ساخت، قسمت زیر زمینی آن جهت امور فرهنگی - ورزشی مسجد در نظر گرفته شده است. (این قسمت از شبستان مسجد کاملاً مجزا است) آیا این امر اشکالی دارد؟

جواب: از ابتدا واقف می تواند یک قسمت زمین خود را برای غیر مسجد وقف کند، اما پس از وقف برای مسجد نمی تواند آن را تغییر دهد.

۶۲۶. زیرزمین مسجدی است بزرگ و الآن بلااستفاده، موقتاً استفاده از این زیرزمین به عنوان کتابخانه جهت استفاده دانش آموزان چه حکمی دارد؟

جواب: تبدیل مسجد به کتابخانه جایز نیست ولی می توانند در مسجد مطالعه کنند.

تغییر قسمتی از زمین مسجد به مغازه

۶۲۷. اگر فرد خیری بر روی قسمتی از زمین مسجدی هزینه ساخت چند باب مغازه را تقبل نماید و به منظور طرح خودکفائی به مسجد اهداء نماید، آیا می تواند با توجه به اینکه زمین ملک مسجد است فقط یک باب از مغازه ها به خود فرد خیر واگذار نمود؟

جواب: تبدیل مسجد به مغازه جایز نیست و باید به مسجد برگرداند و واگذار کردن آن به هیچکس جایز نیست و اگر زمین وقف است که منافع آن خرج مسجد کنند، هرگونه تصرف در آن باید زیر نظر متولی شرعی موقوفه باشد با مراعات مصلحت وقف.

۶۲۸. یک قطعه زمین از سوی فرد خیری به عنوان مسجد وقف نموده و در همان ابتدا سیغه زمین به نام مسجد خوانده شد که در محرم سال جاری به همت و همپاری مردم مبلغ قابل توجه پول جهت احداث آن جمع آوری گردید که هم اکنون در ضلع جنوبی این زمین که موقعیت تجاری دارد به عمق چهار متر یک باب مغازه در آن افتتاح نمودند دست اندرکاران احداث این مسجد اعلام داشتند که تمام درآمد این مغازه ها وقف مسجد می گردد آیا احداث مغازه در این زمین مسجد از لحاظ شرعی جایز است یا خیر؟

جواب: اگر زمین وقف شده که در آن مسجد بسازند و وقف تمام شده مغازه کردن آن جایز نیست.

۶۲۹. اگر فرد خیر شرط بگذارد که بنده کلیه هزینه چند باب مغازه که زمین آن ملک مسجد است متقبل می شود به شرطی که یک باب از مغازه ها به خودم اهداء شود، شرع مقدس چه حکمی می نماید؟

جواب: با فرض اینکه زمین وقف باشد که منافع آن را صرف مسجد کنند هرگونه تصرف در آن باید زیر نظر متولی شرعی و به مصلحت وقف باشد.

۶۳۰. آیا مؤسس مسجد که با همت والای همین فرد خیر توانسته است مسجدی را با کیفیتی عالی پایه ریزی نماید، می تواند به منظور جذب وجوهات خیریه آتی آن فرد در راه پیاده کردن اهداف و پیشبرد کارهای مسجد یک باب از چند مغازه هائی که آن فرد خیر تقبل ساخت آنرا می نماید، تا زمانی که نامبرده در قید حیات است بدون پرداخت مال الاجاره به وی واگذار و پس از رحمت ایزدی آن این ملک را به خود اراضی مسجد برگرداند؟

جواب: گفته شد که زمین اگر وقف منفعت برای مسجد باشد هرگونه تصرف متوقف بر اذن و اجازه متولی شرعی و صلاح وقف است و بدون اجازه و اذن برای هیچ کس جایز نیست.

تغییر مسجد مخروبه یا حسینیه یا وضوخانه به درمانگاه

۶۳۱. وضوخانه یا حسینیه یا مسجد که خراب شده ولی استفاده کردن آن منتفی نشده است می شود آن را تبدیل به درمانگاه کرد یا خیر؟

جواب: در فرض مرقوم جایز نیست.

احداث درب جدید در مسجد

۶۳۲. اینجانبان بنائی به نام فاطمیه مجاور مسجدی احداث نموده ایم که ساختمان آن در حال اتمام می باشد از آنجائیکه فاطمیه مذکور علاوه بر درب ورودی از کوچه اصلی، دیوار به دیوار حیاط مسجد فوق الذکر است و می تواند خدماتی مشترک به مسجد داده شود مانند روضه خوانی مجالس زنانه، آشپزخانه فاطمیه، استفاده بانوانی که با عذر شرعی برای ورود به مسجد مواجه هستند (که بالاچار باید از حیاط بدون سقف استفاده نمایند) و هر مجلسی که در مسجد با کمبود جا مواجه هستند، لذا بر آن شدیم تا بین حیاط و ساختمان فاطمیه درب ورودی احداث نمائیم. علی الحال چون احداث درب ورودی به حیاط مقدار حدود شش مترمربع از حیاط مسجد را اشغال می نماید، مضافاً به اینکه حیاط مسجد طبق نظر واقف آن شامل مسائل شرعی اصل مسجد نمی باشد. استدعا داریم با عنایت به مراتب فوق ساخت راه پله و باز نمودن درب به حیاط مسجد از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

جواب: اگر درب مذکور حیاط مسجد را اشغال می کند و احداث آن تغییر وقف است جایز نیست.

۶۳۳. فرد خیری زمینی را که در جوار زمین مسجد قرار داشت خرید و وقف مسجد کرد، پس از مدتی که شروع به ساختمان مسجد می کنند امین مسجد به صلاح مسجد دیده که زمین مذکور را برای مسیر دستشویی های و آشپزخانه مسجد راه قرار دهد و پس از آن همسایه همجوار مسجد زمینی را خریده و تصرف کرده بود و ساخته به جهت باز کردن درب آن زمین به کوچه مسجدی که مسیر بهتری بوده به امین مسجد مراجعه می کند و با اصرار زیاد استجازه می کند و امین مسجد هم غافل از اینکه حق تسلط دیگران بر وقف ندارد اجازه می دهد و درب باز می شود، سؤال این است که اولاً آیا امین مسجد حق چنین اجازه ای را داشته یا خیر؟ و ثانیاً آیا چنین اجازه ای حقی برای همسایه مسجد ثابت می کند؟ به این معنی که آیا این همسایه نسبت به کوچه مسجد ذی حق حساب می شود؟ با توجه به اینکه باز بودن این درب تسلطی است از او بر وقف آیا برای او بازگذاشتن این درب جایز است؟

جواب: از موقوفه باید در جهت وقف استفاده شود و غیر آن جائز نیست و اجازه مذکور اثری ندارد.

قرار دادن مقداری از مسجد برای معبر

۶۳۴. مسجدی در لب کوچه واقع شده، جهت توسعه کوچه که محل عبور عده ای از اهالی می باشد می خواهیم مقدار ۵/۱ متر در طول خود مسجد که ۱۲ متر می باشد را عقب نشینی کنیم جهت توسعه معبر، آقایان گلپایگانی و اراکی قدس سره آن را جایز ندانسته اند و حال جهت روشن شدن بیشتر مسئله خواهشمند است سریعاً نظر مبارک حضرت آیت الله العظمی خامنه ای را مرقوم فرمائید تا رفع اشکال و اشتباهات گردد.

جواب: قراردادن مقداری از مسجد را جزء معبر خلاف شرع و حرام است، مگر ضرورت لازم الرعایه ای باشد.

تغییر وضوخانه قدیمی به مغازه یا باشگاه ورزشی

۶۳۵. مسجدی است در مرکز شهر که قسمت وضوخانه قدیمی آنکه حدود ۸ مترمربع است به نقطه دیگری منتقل و بلااستفاده در کنار حیاط مسجد مانده است، عده ای از مؤمنین تصمیم دارند با توجه به موقعیت خوب آن، آن را به صورت مغازه به عنوان متعلقات همان مسجد ساخته و عواید آن را در جهت حقوق خادم و سایر هزینه های همان مسجد مصرف کنند. مستدعی است وجه شرعی آن را اعلام تا در صورت جواز اقدام و باعث رونق و بقاء مسجد گردد.

جواب: تبدیل و تغییر وقف جایز نیست، بلی اگر احرار شود که وضوخانه وقف نبوده یا برای مطلق مصارف مسجد وقف شده بی اشکال است.

۶۳۶. به خاطر نبود امکانات فرهنگی و ورزشی، آبدارخانه قدیمی مسجد را که دیگر از آن استفاده نمی شود به محل باشگاه بدن سازی تبدیل کرده ایم چون که آبدارخانه وصل به مسجد است و تعدادی از جوانان ضمن اینکه مسائل دینی خود را انجام می دهند در باشگاه هم شرکت می کنند آیا از نظر شرعی ورزش کردن در این محل اشکال دارد یا خیر؟

جواب: تبدیل آبدارخانه مسجد به باشگاه جایز نیست.

ساخت کانون فرهنگی روی سقف دستشویی مسجد

۶۳۷. مسجدی ساخته شده است با این خصوصیت که زمین این مسجد توسط بانی خیری موقوفه وقف گردیده، اکنون جهت امور فرهنگی و کمبود مکان تصمیم بر آن شده که در قسمت پشت بام دستشوییهای مسجد ساخت و سازی صورت گیرد که با مخالفت بانی محترم روبرو شده

دفتر مقام معظم رهبری
www.leader.ir

است. سؤال از محضر مبارک این است که آیا اجازه بانی جهت این امر شرط می باشد یا خیر؟
جواب: اگر تغییر وقف باشد جائز نیست.